

Työvoima- ja kotoutumispalveluiden järjestäminen Etelä-Karjalassa vuoden 2025 alusta (KV)

Khall 05.06.2023 § 90
142/14.07.00/2023

Valmistelija

Hallintojohtaja Kaisa Kausto-Uski
puh. 040 189 3340
etunimi.sukunimi@luumaki.fi

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu sekä kotoutumis- palveluiden järjestäminen työnhakijana oleville kotoutuja-asiakkaille siirtyy kunnille työ- ja elinkeinotoimistoilta 1.1.2025. Kunnille siirtyvät myös julkisiin työvoimapalveluihin liittyvät ELY-keskusten hankintatehtävät ja KEHA-keskuksen maksatustehtävät. Uudistukseen sisältyy työttömyys- turvaetuuksien rahoituksen uudistus, joka kasvattaa kunnan osuutta rahoituksesta.

Työvoimapalvelut siirretään kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville työllisyysalueille, joiden työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee olla maantieteellisesti yhteydessä toisiinsa ja niiden tulee muodostaa työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue. Työllisyysalue voidaan muodostaa joko perustamalla kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintasopimuksella (vastuukuntamalli). Taloudellisten vastuiden näkökulmasta ei ole merkittävää eroa, järjestetäänkö palvelut kuntayhtymä- vai vastuukuntamallilla. Kuntayhtymä on hallinnollisesti raskaampi ja päätöksenteoltaan itsenäisempi. Vastuukuntamalli ei muodosta uutta hallintotasoa tai -organisaatiota.

Kuntien on sovittava työllisyysalueiden muodostamisesta ja ilmoitettava siitä työ- ja elinkeinoministeriölle lokakuun 2023 loppuun mennessä. Asiasta päättäminen kuuluu kunnanvaltuuston toimivaltaan.

Valmistelu Etelä-Karjalassa

Etelä-Karjalassa vain Lappeenrannan kaupunki täyttää yksinään työvoimapohjavaatimuksen. Maakunnan muiden kuntien yhteenlasketut työvoimaennusteet painuvat jo 2030-luvun alussa alle vaaditun työvoimapohjavaatimuksen. Maakunnan kaikki kunnat kuuluvat Lappeenrannan työssäkäyntialueeseen.

Uudistusta on valmisteltu kuntajohtajista koostuvan Lappeenranta-Imatra kaupunkiseudun työvaliokunnan ohjauksessa. Työvaliokunta linjasi 28.3.2023, että Etelä-Karjalassa tähdätään yhtenäiseen työllisyysalueeseen, jossa Lappeenrannan kaupunki toimisi vastuukuntana. Etelä-Karjalan maahanmuuttopalvelujen tehtävä kytkettäisiin samaan hallinnolliseen rakenteeseen. Lappeenrannan kaupunki on järjestänyt tehtävät koko maakunnalle jo vuoden 2023 alusta lähtien.

Työvaliokunta on antanut vastuukuntamallin valmistelun pientyöryhmän tehtäväksi. Työryhmän laatima valmisteluaineisto on liitteenä.

Jotta lain vaatimat asiakirjat ja sopimukset saadaan valmisteltua lokakuun loppuun mennessä, tulee jokaisen kunnan tehdä viimeistään kesäkuun aikana periaatepäätös Etelä-Karjalan laajuiseen työllisyysaluevalmisteluun sitoutumisesta ja siitä, että Lappeenrannan kaupunki toimii vastuukuntana.

Vaikutus kunnan omaan työllistämistoimintaan

Vuonna 2022 Luumäen kunnan oma työllistämisyksikkö työllisti 35 henkilöä, joista kuntouttavan työtoiminnan piirissä oli 14 henkilöä, työllistettyjä 12, avotyössä 1 henkilö ja erilaisissa työkokeiluissa 8 henkilöä. Velvoitetöyöllistettäviä ei yksikössä ollut vuonna 2022. Varisinkin kuntouttavassa työtoiminnassa työllistämisyksikön asiakkaina olevien henkilöiden määrä vaihtelee vuosittain. Toukokuussa 2022 voimaan tullut työvoimapalvelumalli on vähentänyt asiakkaiden ohjautumista kunnan oman työllistämisyksikön palveluihin.

Toiminta madaltaa työllistämistoimenpiteisiin osallistumista, kun ne tapahtuvat omalla paikkakunnalla mielekkäässä työssä. Toimenpiteillä on voitu katkaista pidentyviä työttömyysjaksoja ja luoda jatkopolkuja koulutukseen tai työllistymiseen vapaille markkinoille. Erityisesti vuonna 2018- 2019 toteutettujen nuorisoryhmienn toiminnan vaikutukset olivat merkittäviä.

Kunnan osarahoittama työmarkkintauki oli 159 000 € vuonna 2022 (226 000/2021 ja 238 000/2020, lähdet Sotkanet). Kunnan oma toiminta on työllistämisyksikön mukaan pienentänyt kunnalle maksettavaksi tulevaa työmarkkinatuen kuntaosuutta, ns. sakkomaksua, vuosittain keskimäärin 60 000 – 70 000 €. Tosiasiallinen vaikutus on tätä suurempi, koska työssäoloehdon täyttänyt henkilö on poissa ns. sakkolistalta 3 vuotta.

Lainsäädännön muutokset eivät estä jatkamasta oman työllistämisyksikön toimintaa. Kunnan lisääntynyt rahoitusvastuu kannustaa kuntaa jatkamana ja kehittämään toimintaa.

Vaikutus kunnan talouteen

Työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä palveluista syntyy kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka kustannukset korvataan täysimääräisesti valtionosuuksina. Myös kuntien kasvava vastuu työttömyysturvamenoista korvataan kunnille kunnassa asuvien työttömien määrän ja työttömyyden keston perusteella porrastetusti siten, että työttömyyden lisääntyminen ja pitkittyminen vähentää kunnan valtionapua. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuu on peruskunnilla, vaikka palveluita hoitaisi kuntien puolesta työllisyysalue.

Työllisyysalueen rahoituksen yksityiskohdat sovittaisiin jatkovalmistelussa. Alustavasti on kaavailtu, että työllisyysalueen tuottamien palveluiden toteutuneet kustannukset jaettaisiin alueen kuntien kesken niiden tähän tarkoitukseen saamien valtionosuuksien suhteessa. Kukin kunta vastaisi itsenäisesti työttömyysetuuksien rahoituksesta.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Alaheikka Risto
Ehdotus	Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että Luumäen kunta sitoutuu Etelä-Karjalan työllisyysaluevalmisteluun ja kotoutumispalvelujen uudelleen organisointiin, jossa Lappeenrannan kaupunki toimii vastuukuntana kuntien järjestämistä vastuulla olevien työvoima- ja kotoutumispalvelujen osalta vuoden 2025 alusta lähtien. Kunta hyväksyy vastuukuntavalmistelun tavoitteet ja periaatelinjaukset. Lisäksi kunta sitoutuu Etelä-Karjalan työllisyysalueen valmistelun yhteisiin tavoitteisiin sekä osallistuu omalta osaltaan valmisteluun.
Päätös	Ehdotuksen mukaan.